

[MOSKWA,] 7 WRZEŚNIA 1972

7 IX 72.

Многоуважаемая Коллега,

Спешу ответить на Ваши вопросы в связи с моей статьей *О семиотическом аспекте митраической мифологии в связи с реконструкцией некоторых древних представлений*.

1. J. Hertel, *Die Sonne und Mithra im Awesta*, „Indo-Iranische Quellen und Forschungen”, 2. Leipzig, 1927. Это — неперiodическое приложение к журналу „Indogermanische Forschungen”, в котором (в „I-Ir. Quellen...”) печатались отдельные исследования в виде монографий.

22. M. J. Vermaseren, *Les inscriptions Sacrées...*, „Religions de Salut”, Bruxelles. 1962, стр. 59–73. Это — серия, в которой публикуются труды по истории религии (она не имеет обозначения томов).

27. M. Taddei, „East and West” N.S. 16, 1966. Это — журнал. Публикация не имеет названия, так как это репродукция изображений Митры (фото).

43 b. J. Gershevitch, *The Well of Baghlan*, „Asia Major” XII, pt. 1, 1966, стр. 97. Это — журнал.

48. H. Humbach, *Skythische Sprachdenkmäler in griechischer Schrift*, „II. Fachtagung für indogermanischen und allgemeinen Sprachwissenschaft”, Innsbruck 1962, стр. 123–128.

К статье *К реконструкции мифа о мировом яйце*, стр. 91, сноска 30: V. N. Toporov. *Parallels to Ancient Indo-Iranian Social and Mythological Concepts*, „Pratidanam. Indian, Iranian and Indo-European Studies. Presented to F. B. J. Knipfer on His Birthday”, The Hague – Paris, 1968, стр. 108–120.

Стр. 9, сноска 35: Имеется в виду древнеегипетская *Книга Мертвых*, многократно изданная и переведенная на многие языки. Поэтому, мне кажется, нет необходимости давать указания на издание или на перевод, как это не делается, когда ссылаются на Библию, Илиаду, Ригведу и под.

Слово Г о г о т у н , видимо, лучше передать через польск. G ę g a , поскольку в нем сочетаются и значение ‘гусь’ (а Г о г о т у н был гусем), и связь с глаголом gęgać ‘гоготать’.

К статье *О космологических источниках раннеисторических описаний*:

Стр.26, сн. 38. Словом алтж и р а австралийские аранда (одно из самых примитивных туземных племен) обозначают то стародавнее первоначальное время, когда происходили события, описываемые в мифах аранда.

На стр. 55, сн. 1, цитируется не *Исповедь* Августина, а *История* Геродота (кн.1,1).

Хочу сообщить Вам опечатки в тексте статьи *К реконструкции мифа о мировом яйце*:

стр. 82, сн. 4: вместо Φ' α υ η ς нужно Φ' α ν η ς

стр. 84, строка 18 сверху: вместо о г р а н и ч е н нужно о р г а н и ч е н

стр. 91, сн. 30: вместо *os- нужно os-

вместо *ngħ'i нужно *ngħi

вместо озь нужно озь

стр. 96: вместо ε'ξ нужно 'εξ; вместо που ' нужно που

На стр. 96 прошу сн. 45 закончить следующим образом: ...F. D. K. Bosch. Указ. соч. и др. В связи с иранской традицией ср. H. Masse, *Croyances et coutumes persanes*, I, Paris, 1938.

На той же стр. 96 прошу сделать сноску 45а) к словам εξ που εξηλαθη следующего содержания

45а) См. Ю. А. Яворский, *Отне vivum ex ovo. К истории поверий и сказаний о яйце*, Киев, 1909.

Стр. 97, сноску 48 а прошу продолжить так:

...1913; ср. также: G. Chauvet. *Ovum Anguinum*, „Revue Archéologique”, t. 1, 1900, стр. 281 и след.; J. Gricourt, „*L'Ovum Anguinum*” en Gaule et en Perse, „Ogam”, t. 6, 1954, стр. 227 и след.

Стр. 98. К словам ...с окроплением их кровью зерна, семян и тп.

49 а) прошу сделать сноску 49 а) такого содержания:

49 а) Ср. V. Newall. *Easter Eggs*, „Journal of American Folklore”, vol. 80, 1967, стр. 3–32 и др.

С добрыми пожеланиями.

В. Топоров

Мой адрес: Москва, А-315, Амбулаторный пер., д. 17, кв. 49, В. Н. Топоров.

Rkp Arch. IBL PAN, k. 2. — Miejsce jak w innych listach. — Wg relacji E. Janus list był przesłany na ręce M. R. Mayenowej, w istocie skierowany był jednak do niej jako współredaktorki tomu *Semiotyka kultury* (zob. przyp. 2 i 3), o czym świadczy również nagłówek, inny niż w pozostałych listach do Mayenowej.

Wielce szanowna Koleżanko,

Odpowiadam na Pani pytania w związku z moim artykułem *O siemiotycznym aspekcie mitraicznej mitologii w swiazi s rekonstrukcjej niekatorych driewnich przedstawienij*¹.

1. J. Hertel, *Die Sonne und Mithra im Awesta*, „Indo-Iranische Quellen und Forschungen”, 2, Leipzig, 1927. To — nieregularnie wydawany dodatek do czasopisma „Indogermanische Forschungen”, w którym (w „I-Ir. Quellen...”) były drukowane odrębne prace o charakterze monografii.

22 M. J. Vermaseren, *Les inscriptions Sacrées...*, „Religions de Salut”, Bruxelles, 1962, s. 59–73. To — seria, w której publikowane są prace z historii religii (nie ma kolejnego oznaczenia tomów).

27. M. Taddei, *East and West*, N. S. 16, 1966. To — czasopismo. Publikacja nie ma nazwy, gdyż jest reprodukcją przedstawienia Mitry (fotografia).

43 b. J. Gershevitch, *The Well of Baghlan*, „Asia Major”, XII, pt. 1, 1966, s. 97. To — czasopismo.

48. H. Humbach, *Skythische Sprachdenkmäler in griechischer Schrift*, „II. Fachtagung für indogermanischen und allgemeinen Sprachwissenschaft”, Innsbruck, 1962, s. 123–128.

Do artykułu *K rekonstrukcii mifa o mirowom jajce*, s. 91, odsyłacz 30: V. N. Toporov, *Parallels to Ancient Indo-Iranian Social and Mythological Concepts*, „Pratidanam. Indian, Iranian and Indo-European Studies. Presented to F. B. J. Kniper on His Birthday”, The Hague – Paris, 1968, s. 108–120.

S. 9, odsyłacz 35: Chodzi o staroegipską *Księgę Zmarłych*, wielokrotnie wydawaną i tłumaczoną na wiele języków. Dlatego, jak sądzę, nie ma konieczności podawania wydania czy przekładu, podobnie jak nie podajemy ich, gdy odwołujemy się do *Biblii*, *Iliady*, *Rigwedy* itp.

Wyraz *G o g o t u n* chyba lepiej oddać polskim *G ę g a*, bo z nim łączy się i znaczenie ‘gęś’ (*G o g o t u n* był gęsią) i czasownik *g ę g a ć*.

Do artykułu *O kosmologicznych istocznikach rannieistorieskich opisanij*².

S. 26, odsyłacz 38. Słowem *a ł t ż i r a* australijskie plemię aranda (jedno z najbardziej prymitywnych plemion tubylców) oznacza ten starożytny pierwotny czas, kiedy dokonywały się wydarzenia, opisywane w mitach aranda.

Na s. 55, odsyłacz 1, cytowane są nie *Wyznania* Augustyna, lecz *Historia* Herodota (księga 1, 1).

Chcę podać pomyłki drukarskie w tekście artykułu *K rekonstrukcii mifa o mirowom jajcie*³:

s. 82, odsyłacz 4, zamiast Φ' α υ η ς powinno być Φ' α ν η ς

s. 84, wers 18 od góry zamiast o g r a n i c z e n powinno być o r g a n i c z e n

s. 91, odsyłacz 30, zamiast *os- powinno być *gs-

zamiast *nǵh'i powinno być *nǵhi

zamiast oźb powinno być oźb

s. 96 zamiast ε'ξ powinno być 'εξ; zamiast του ' powinno być του

Na s. 96 odsyłacz 45 proszę zakończyć w sposób następujący: ...F. D. K. Bosch, op. cit. i in. W związku z irańską tradycją por. H. Masse, *Croyances et coutumes peranes*, I. Paris, 1938.

Na tej samej stronie 96 proszę dać odsyłacz 45a do słów εξ του εξηλαθη następującej treści 45a) Zob. J. A. Jaworski, *Omne vivum ex ovo. K istorii powierij i skazanij o jajce*, Kijew, 1909.

S. 97, do odsyłacza 48a proszę dodać: ...1913; por. także: G. Chauvet. *Ovum Anguinum*, „Revue Archeologique”, t. 1, 1900, s. 281 i n.; J. Gricourt, „*L'Ovum Anguinum*” en Gaule et en Perse, „Ogam”, t. 6, 1954, s. 227 i n.

s. 98, do słów ...z okroplenijem ich krowju zierna, siemian itp. 49a) proszę dodać odsyłacz 49a następującej treści:

49a) Por. V. Newall, *Easter Eggs*, „Journal of American Folklore”, vol. 80, 1967, s. 3–32 i n.

Z dobrymi życzeniami

W. Toporow

Mój adres: Moskwa, A-315, Ambułatornyj pier., d. 17, m. 49, W. N. Toporow.

---

¹ В. Н. Топоров, *О семиотическом аспекте митраической мифологии в связи с реконструкцией некоторых древних представлений* [w pr. zb.:] *Semiotyka i struktura tekstu. Studia poświęcone VII Międzynarodowemu Kongresowi Sławistów, Warszawa 1973*, red. M. R. Mayenowa, Ossolineum, Wrocław, 1973, s. 359–371.

---

² Tenże, *O kosmologicznych źródłach wczesnohistorycznych opisów*, przeł. R. Maślanko, [w pr. zb.:] *Semiotyka kultury*. Wybór i oprac. E. Janus i M. R. Mayenowa. Przedmowa S. Żółkiewski, PIW, Warszawa, 1975, s. 133–161.

³ Tenże, *Wokół rekonstrukcji mitu o jaju kosmicznym (na podstawie baśni rosyjskich)*, przeł. R. Maślanko, [w pr. zb.:] tamże, s. 162–176.